

Open monumentendag 2019

Thema: Plekken van plezier

Zaterdag 14 september
van 11.00 – 16.00 uur

Open
MONUMENTENDAG

Stichting Promotie
Waterland

Gemeente WATERLAND

Plekken van Plezier

Dit jaar doet Gemeente Waterland mee met Open Monumentendag en wel op zaterdag 14 september 2019. Open Monumentendag wordt georganiseerd door een samenwerking van Gemeente Waterland, Stichting Promotie Waterland (SPW) en Vereniging Oud Monnickendam.

In deze flyer staan de opengestelde monumenten beschreven zodat u ook de nodige achtergrondinformatie bij de monumenten heeft. Dit jaar is voor het eerst een huis in restauratie open, namelijk Noordeinde 21, waar bijzondere stucplafonds zijn te zien. Ook kunt u het woonhuis in Kerkstraat 54 bewonderen. Verder zijn diverse kerken open alsmede het Oude Stadhuis aan het Noordeinde met zijn bijzondere goudleren behang. Het informatiepunt van de SPW is ook een monument en vooral de welput in het onderhuis is het bezoeken waard, allen in Monnickendam. De opengestelde monumenten zijn herkenbaar aan de vlag die uithangt van Open Monumentendag en een entree poster. Alle opengestelde monumenten zijn gratis te bezichtigen, zelfs het Waterlandsmuseum in de Speeltoren. Tussen 11 en 16 uur bent u van harte welkom bij diverse Waterlandse monumenten!

Marken

Kerkbuurt 44-47, Marker Museum (Rijksmonument)

Het Marker museum is gevestigd in voormalige rookhuisjes. In het museum is Marker volkskunst te zien zoals, houtsnijwerk, borduurwerk, beschilderde kasten, kappendozen, klompen, schoolborden, keramiek, prenten en schilderijen waardoor een prachtig beeld wordt geschetst van de Marker cultuur en leefwijze.

Open vanaf 10:00 uur (kosten € 3,00 of MJK).

Monnickendam

De Zarken 2, Grote Kerk of St. Nicolaas Kerk (Rijksmonument)

Dit is het grootste monument van Monnickendam. De driebeukige laatgotische hallenkerk is 70 meter lang en 11 meter breed en heeft een houten tongewelf en een toren van 55 meter hoog. De kerk is in verschillende fasen gebouwd, waarvan de eerste fase is gestart in 1406. Tijdens de Reformatie kwam de kerk in 1572 in handen van de protestanten. De kosterij werd gebouwd in 1626 en is opgetrokken in neorenaissance stijl. Tot het interieur behoren een achzijdig gotisch doopvont (15e eeuw), een eikenhouten koorhek met vroege renaissance vormen (1562), een uit Winschoten afkomstige preekstoel (1695), een predikantenbord (1853) en een tweeklaviersorgel (ca. 1780).

Onder leiding van een stadsgids kan de toren van de Grote Kerk beklommen worden.

Havenstraat 1, Koperen Vis (Gemeentelijk monument)

Vanaf 1785 werd dit oorspronkelijk woonhuis gebruikt als synagoge. Het gebouw werd in 1894 herbouwd. In de linkerzijgevel van het pand is een gevelsteen geplaatst met de tekst 'De eerste steen gelegd door A.E. Leuw Donderdag 3 Siwan 7 juni 5654'. Het jaar is aangegeven in Joodse jaartelling. De voorzijde van het gebouw diende als koosjere slagerij. De achterzijde diende als synagoge die tot 1934 in gebruik was. Nu is er een café-restaurant gevestigd.

Kerkstraat 54, Woonhuis (Rijksmonument)

Laatgotisch woonhuis met in- en uitgezwakte klokgevel en top- en zijpilasters uit circa 1600. Van 1773 tot 1950 een grutterswinkel. Tegenover dit huis, boven de steeg waar ooit de graanmalerij stond, is een gevelsteen 'De Rosmolen' geplaatst.

Noordeinde 2, De Speeltoren (Rijksmonument)

Het is niet bekend waartoe de 33 meter hoge speeltoren (ca. 1500) oorspronkelijk diende. In 1592 werd de houten spits op de toren geplaatst en met lood bekleed. Het carillon uit 1596 met 15 klokken is het oudste bespeelbare beiaard ter wereld! In de 16e eeuw kon men de klokken na het gieten niet stemmen. Dit werd pas mogelijk in het begin van de 17e eeuw. Ieder heel uur bazuint de Faam (engel) het nieuws uit Monnickendam rond en houden de ruiters een lanzengevecht. Dat symboliseert de strijd van de Watergeuzen tegen de Spanjaarden. Rondom de speeltoren is een nieuw museum gebouwd over Waterland. Diverse tentoonstellingen worden gemaakt door Vereniging Oud Monnickendam, zonder wie de Open Monumentendag niet mogelijk is. In het museum kan het genoemde carillon van binnen uit worden bekeken.

Dit jaar gratis toegankelijk.

Noordeinde 5, Het oude Stadhuis (Rijksmonument)

Het voormalige herenhuis in rococo of de Lodewijk 15de- stijl werd in 1746 (zie jaartal in Romeinse cijfers boven de deur) in opdracht van Albert Timmerman gebouwd. Albert Timmerman was een koopman en regent uit Monnickendam. In 1814 kwam het pand in handen van de gemeente Monnickendam die het als

raadhuis in gebruik nam. Rond die tijd is als blikvanger het 17de eeuwse beeld van een monnik, afkomstig van het oude stadhuis, bovenop de geveltop geplaatst. De grote achterzaal (nu trouwzaal) is bekleed met goud leerbehangsel, in de eikenhouten voordeur is het hoofd van Minerva weergegeven en de trapleuningen bestaan uit twee slangen die de wijsheid van bestuur voorstellen. Bijzonder is verder de ovaal slingerende eikenhouten trap die loopt van het souterrain tot de kap. Tegenwoordig zijn er kantoren in het pand gevestigd.
Zaterdag gesloten/Zondag open 12.00 – 16.00 uur.

Noordeinde 19, Rooms-katholieke Parochiekerk (Gemeentelijk monument)

De Rooms Katholieke Kerk is een prachtig gebouw in neogotische stijl en is gewijd aan Sint Nicolaas en Sint Antonius van Padua. De kerk is omstreeks 1900 ontworpen door architect J.H. Tonnaer. In het priesterkoor en de Mariakapel aan de zuidzijde van het koor van de kerk bevinden zich gebrandschilderde ramen uit 1905 van de firma Nicolas uit Roermond. Het orgel dateert uit 1912. Voor de voorgevel van de kerk bevindt zich een plein dat afgesloten wordt door een ijzeren hek met gekrulde decoraties en lantaarns.

Noordeinde 21, Huis de Bruijnis (Rijksmonument)

Huis de Bruijnis werd in de tweede kwart van de 18de eeuw gebouwd als woonhuis voor de familie de Bruijn, die elders zeepziederij 'De Bruijnis' runde. Zo verwijzen de letters W en S in de gevel naar respectievelijk winterseep en somerseep. Het pand draagt de geschiedenis in zich van meerdere eigenaars. De rechtervoorkamer heeft een plafond uit de 18de eeuw waarop de vier werelddelen zijn afgebeeld. De linkerachterkamer werd in het midden van de 19de eeuw ingericht met het huidige stucplafond, kachelnis en lambrizing. De linker voorkamer bezit nog zijn 18de-eeuwse stucplafond met verwijzing naar de handel (god Mercurius). De schouwmantel dateert echter uit de 'kloostertijd' (vanaf 1898) en heeft een beeltenis van Pastoor Smeeman. De nonnen van de Ursulinen hebben hier gewoond tot 1970. Na 1982 werd het huis verbouwd tot appartementen door de Wooncompagnie. Momenteel worden de appartementen gemoderniseerd. (toegankelijk: gang en vier kamers op begane grond en tuin).

Zuideinde 2, VVV-kantoor (Rijksmonument)

Hier vindt u het oorspronkelijke brug - en sluiswachtershuis en tolhuis (Accynshuys), met klokgevel uit de 18e eeuw. In de kelder is nog de waterput te zien van waaruit de handelsschepen die op de Oostzee voeren nog voor het laatst vers drinkwater konden verkrijgen voordat zij de lange zeereis vanuit de Zuiderzee aanvingen. Sinds 2011 is het huis in gebruik door VVV en Stichting Promotie Waterland, die de Open Monumentendag mede organiseert.

Zuideinde 39, De Lutherse kerk (Rijksmonument)

Deze schuilkerk werd in 1640 gebouwd in de tuin van een ander gebouw. De ingang was eerst aan het Zuideinde door een klein poortje van het voorgebouw (gesloopt in 1805). De huidige voorgevel is van 1838. De zwanen zijn het Lutherse symbool voor zelfopoffering. Het symbool is afkomstig van Johannes Huss (naam is het Tsjechische woord voor gans), die bij zijn terechtstelling zei dat een zwaan zou verrijzen. In de kerk is een orgel te zien dat is gebouwd door Gerstenhouwer (1782) en is gerestaureerd in de 19e eeuw. De koperen doopbogen, koperen kronen en de lezenaar met het door een zwaan gedragen wapen van Alkmaar zijn uit de 17e eeuw. Het verdere interieur is eind 18e eeuws. De preekstoel en doopbanken zijn uit 1790. Het reliëf in rococostijl stelt de droom van Jacob voor. De psalmborden zijn uit 1772.

Sportpark Markgouw (naast Sullivan's), archeologische werkgroep Waterland

Sinds dit jaar is de werkgroep gehuisvest aan de Markgouw. De leden van de werkgroep houden open huis en u kunt bijvoorbeeld de mooi opgestelde eigen collectie bewonderen. Zie ook www.archeologiewaterland.nl

Colofon

Tekst & fotografie Gemeente Waterland
i.s.m. SPW en Vereniging Oud Monnickendam
Vormgeving & Productie LassooyDesign BNO

ZUIDERWOUDE

Zuiderwouder Dorpsstraat 1, Kerk (Rijksmonument)

Zuiderwoude is het oudste dorp van Waterland. In de 11e eeuw stond op de plaats van de huidige kerk al een kapel. In plaats van een in 1878 gesloopte grote kerk kwam de huidige nieuwe kleinere kerk. Wel bleven de unieke zeskantige preekstoel met prachtig houtsnijwerk, het torenuurwerk en de mooiste grafzerken uit de oude kerk behouden. De twee predikantenborden met de namen van alle voorgangers vanaf 1585 zijn tot op heden bijgewerkt met nu voor het eerst een vrouwelijke voorganger.

Tijdens de restauratie van de kerk in 2006 is een mooi orgel geplaatst met een prachtig pijporgelfront van H. Knipscheer uit 1879. De akoestiek in de kerk is uitzonderlijk geschikt voor dit kleine orgel en voor kleine concerten. Deze worden met regelmaat door de Catharina Stichting Zuiderwoude in de kerk georganiseerd.

BROEK IN WATERLAND

Kerkplein 13, Kerk (Rijksmonument)

De Nederlands Hervormde Kerk in Broek en Waterland, oorspronkelijk gewijd aan St. Nicolaas, is een tweebeukige kerk in laat-gotische stijl. In de 15e eeuw verzezen kort na elkaar het schip met koor en de noorderzijbeuk op de middeleeuwse fundamenteën. In 1628 werd na een brand het koor en schip hersteld. Een verlenging van de noordbeuk volgde in 1639. De torenlantaarn dateert uit 1648 en bevat een door Henricus Meurs gegoten klok uit 1624. In het bijzondere 17e-eeuwse interieur zijn op de twee tongewelven schilderijen uit circa 1700 met gevleugelde putti en guirlandes te bezichtigen. Tot de inventaris behoren een gebrandschilderd venster uit circa 1640, een preekstoel uit 1685 met koperen lessenaar uit 1789, een 17e-eeuws doophek met een koperen boog wapenschildje uit 1685, een koperen voorzangerslessenaar uit 1660, 17e-eeuwse banken, en een door W. Beekes gebouwd orgel uit 1832.

Er is in de kerk voor € 1,- een boekje met een wandeling door Broek te koop.

